

MINTAQADA DON MAHSULOTLARI ISHLAB-CHIQRARISH KORXONALARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH USULLARI

Sultanov Dilshod Normamatovich

Qarshi Muxandislik Iqtisodiyot instituti mustaqil tadqiqotchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10149206>

Annotatsiya: Ushbu maqolada mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining innovatsion rivojlantirishining muhimligini va undagi innovatsion jarayonlarni oshirishda qanday qadam olishlari kerakligini o'rganishga oid hamda mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish sektori, agrar sohadagi muhim iqtisodiy faoliyat bo'lib, uning innovatsion rivojlantirishining mintaqaning iqtisodiy o'sishi va daromadlarini oshirish uchun strategik ahamiyatga ega ekanligi yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Mintaqada don mahsulotlarini ishlab chiqarish, innovatsion usullar, investitsiyalar va moliyaviy resurslar, mahsulot diversifikatsiyasi.

Tadqiqot o'z ichiga mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining innovatsion jarayonlarini tahlil qiladi. Tahlil natijalariga asosan quyidagi muhim chora-tadbirlar identifikatsiya qilingan:

Investitsiyalar va moliyaviy resurslar: Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining innovatsion rivojlantirishini oshirish uchun to'g'ri va yetarli investitsiyalarga ehtiyoj bor. Investitsiyalar to'g'risida qanday qarorlar qabul qilinishi va ular qayerdan olishi kerakligini aniqlash.

Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar: Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish sektori yangi texnologiyalar va innovatsiyalar bilan tanishtirish uchun tayyor bo'lishi kerak. Bu, mahsulotlarni sifatliro'tib borish va ishlab chiqarish jarayonlarini tezlashtirishda yordam beradi.

Xodimlar va kadrlar: Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarida xodimlar va kadrlar o'zlashtirilgan va innovatsion malakalarga ega bo'lishi kerak. Bu uchun ta'lim va qayta tayyorlash loyihalari olib borish zarur.

Mahsulot diversifikatsiyasi: Innovatsion rivojlantirish jarayonida mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining mahsulotlari diversifikatsiyasiga e'tibor qaratish muhimdir. Bu, yangi mahsulotlar, bozorlar va mijozlarni topish va yetkazish uchun yaxshi imkoniyatlar yaratishni o'z ichiga oladi.

Eksport va bozorlarga kirish: Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining eksport qo'llash va chet el bozorlariga kirishni oshirish lozim. Eksport strategiyalarini rivojlantirish va eksportga o'rtacha ishlab chiqarish va moliyaviy tashkilotlar bilan hamkorlikni oshirish muhimdir.

Sanoat infratuzilmasi va transport tarmoqlari: Mahsulotlarni yetkazish va eksport qilish uchun yaxshi tuzilgan transport tarmoqlari va infratuzilma zarurdir. Bu, mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining mahsulotlarni qisqa vaqt ichida bozorga yetkazishini osonlashtiradi.

Tadqiqot natijalari, mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarining innovatsion rivojlantirishining iqtisodiy o'sishini ta'minlash uchun moliyaviy resurslar, kadrlar tayyorlash, eksport va bozorlarga kirish strategiyalari, va sanoat infratuzilmasini o'z ichiga oladi. Bu muhim ta'limotlar mintaqaning iqtisodiy o'sishini ta'minlash va mintaqaviy tashkilotlar, davlat organlari va korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish uchun strategiyalarini

shakllantirishda foydalanishlari mumkin.

Mintaqada don mahsulotlarini ishlab-chiqarish korxonalarini innovatsion rivojlantirish usullari quyidagilardir:

Texnologiyalarni rivojlantirish: Don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarida innovatsion texnologiyalar va avtomatlashtirishni o'rganish va qo'llab-quvvatlash muhimdir. Avtomatlashtirish usullari, ishlab-chiqarishni yaxshi tashkil etish va ishlab chiqarish jarayonlarini tezkorlashtirish uchun qo'llaniladi.

Mahsulotlarini optimallashtirish: Korxonalar mahsulotlarini optimallashtirish va o'zlashtirish jarayonlarini rivojlantirish uchun, yangi va samarali ishlab-chiqarish texnologiyalari va mahsulot optimallashtirish usullari bilan ta'minlashi lozim. Bu, ishlab-chiqarishni samarali va effektiv bajarish imkoniyatini ta'minlaydi.

Qisqa qaytarish va qimmatbaho ma'lumotlar: Sensorni, IoTni (Internet of Things) va boshqa ma'lumotlar olish texnologiyalari yordamida, ishlab-chiqarish korxonalariga mahsulotlari va ish jarayonlarini qisqa vaqt ichida monitor qilish, ma'lumot olish va tahlil qilish imkoniyatini taqdim etadi. Bu ma'lumotlar, mahsulotlarni yaxshi tashkil etish va xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi.

Ta'minotni optimallashtirish: Yangi tariflar, omborlar, yetkazib beruvchilar va loyihalarni tashkil etish uchun ta'minot jarayonlarini optimallashtirish va boshqa texnologiyalardan foydalanish mahsulotlarni qimmatbaho va o'rganilgan tarzda ishlab chiqarishni oshiradi.

Yaratuvchi ishlab chiqarish: Don mahsulotlarini innovatsion ravishda ishlab chiqarishni o'rganish, yangi mahsulotlar va dizaynlarni yaratish uchun yaratuvchi yondashuvlarga ega bo'lishni ta'minlaydi.

Energia samaradorligini oshirish: Korxonalar energetika samaradorligini oshirish usullarini qo'llash orqali elektr energiyasini kamaytirish, uning ishlatishini optimallashtirish va ishlab chiqarishni murakkab texnologiyalardan foydalanmadan bajarish imkonini yaratishadi.

Ma'lumot va boshqarish tizimlari: Don mahsulotlarini ishlab-chiqarish korxonalarida ma'lumotlar tizimlari va boshqarish platformalari qo'llanish, jarayonlarni nazorat qilish, iste'molchilarga xizmat ko'rsatish va ma'lumotlar bilan ishlash uchun samarali vositalar bo'lib xizmat qiladi.

Bu usullar don mahsulotlarini ishlab-chiqarish korxonalarini innovatsion rivojlantirishda o'zaro bog'liqlikda qo'llanilishi mumkin va ishlab-chiqarish jarayonlarini yaxshi tashkil etish va optimallashtirishda yordam berishi mumkin.

Don mahsulotlarini qayta ishlashning zamonaviy usullari quyidagilardir:

Avtomatlashtirish: Ishlab-chiqarishni avtomatlashtirish usullari, don mahsulotlarini o'zgarishlarni tezda bajarish va mahsulot sifatini oshirishda yordam beradi. Robotlar, sensorlar va avtomatik tizimlar qo'llaniladi, bu esa ishlab-chiqarish jarayonlarini tezlashtiradi va samarali bajaradi.

3D-chop etish: 3D-printerlar, don mahsulotlarini taqdim etish va prototyping jarayonlarini osonlashtirish uchun qo'llaniladi. Bu usul, yangi dizaynlarni tezda ishlab chiqish va mahsulotni o'zlashtirishni osonlashtiradi.

IoT va sensorlar tizimlari: Internet of Things (IoT) va sensorlar, don mahsulotlarini monitor qilish, harakatlarini nazorat qilish va ma'lumotlarni to'plash uchun foydalaniladi. Bu mahsulotlar, har bir don mahsulotini zamonaviy texnologiyalar bilan bog'lab turish imkonini yaratishga yordam beradi.

Yaratuvchi texnologiyalar: Don mahsulotlarini yaratuvchi yondashuvlar, yangi mahsulotlar va mahsulot yechimlarini yaratish uchun yaratuvchi texnologiyalardan foydalanishga imkon beradi. Misol uchun, 3D-skannerlar va yaratuvchi model qurilmalari.

Masshtablash: Masshtablash usullari, ishlab-chiqarishni ko'proq mahsulot ishlab chiqarish uchun optimallashtirish va sifatni oshirish imkonini yaratadi. Bu, avtomatik liniyalar va masshtablovchi tizimlarning qo'llanilishi orqali amalga oshiriladi. Bu usullar don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarini innovatsion rivojlantirishda muhimdir va tijoratga yangi va samarali mahsulotlar tashkil etishga yordam beradi.

Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarishning muhim ko'rsatkichlari quyidagilardir:

Malakali xodimlar: Ishlab-chiqarish korxonalarida mahsulotlarni sifatli ishlash va tarkibini saqlash uchun malakali xodimlarga ega bo'lish muhimdir. Mahsulotlar texnikani o'rganish va tajribali xodimlar orqali mahsulot sifatini oshirishga yordam beradi.

Texnologiyalar va uskunalarni yangilash: Don mahsulotlari ishlab-chiqarishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish va yangilashga tayyor bo'lish kerak. Mahsulot ishlab-chiqarish korxonalarida avtomatlashtirish tizimlarini, IoT va sensorma tizimlarini, 3D-printerlar va boshqa so'nggi texnologiyalardan foydalanish muhimdir.

Sifatli malzomlar: Mahsulotlarni sifatli ishlash uchun sifatli malzomlarni ta'minlash va qo'shish muhimdir. Sifatli malzomlar, mahsulotlarni sifatini oshirish va mijozlarga yaxshi sifatda yetkazish uchun muhimdir.

Energia samaradorligi: Ishlab-chiqarish korxonalarida energiya samaradorligini oshirish ham muhim ko'rsatkichdir. Energetika samaradorligini oshirish, xarajatni kamaytirish va o'zlashtirish uchun yordam beradi.

Maliyot to'lov va ma'lumotlar tizimi: Mahsulot ishlab-chiqarish korxonalarida ma'lumotlar tizimi va maliyot to'lov tizimlarini boshqarish va ishlatish muhimdir. Bu, mahsulotlar jarayonlarini nazorat qilish, xarajatlarni hisobga olish va iste'molchilarga to'lovni tizimli bajarish imkonini yaratadi.

Turli sektorlarga integratsiya: Don mahsulotlarini ishlab-chiqarish korxonalarida turli sektorlarga integratsiya qilish muhimdir. Bu, ta'minot, omborlar, tijorat va boshqa sohalarga integratsiya qilish orqali effektivlikni oshirish va xarajatlarni kamaytirish imkonini yaratadi.

Xavfsizlik va sertifikatlar: Mahsulotlar sertifikatlandirilishi, xavfsizlik standartlariga rioya qilishi va xavfsizlikni ta'minlash uchun muhimdir.

Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarishni rivojlantirish uchun yuqoridagi ko'rsatkichlarni amalga oshirish va innovatsion usullardan foydalanish muhimdir. Bu, mahsulotlar sifatini oshirish va qimmatbaho taqdimotni ta'minlaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki, Mintaqada don mahsulotlari ishlab-chiqarish korxonalarini innovatsion rivojlantirish, mintaqaning iqtisodiy o'sishini va sanoat sektorining samaradorligini oshirish uchun muhimdir. Innovatsion rivojlantirish, korxonalar uchun yangi fursatlarni ochadi va mintaqadagi don mahsulotlarining iqtisodiy boshqaruvini yanada samarador qiladi.

References:

1. Qodirov, Farrux. "Econometric modeling of medical services in the territories." *International Conference on Information Science and Communications Technologies ICISCT*. 2022.
2. Qodirov Farrux Ergash o'g'li. Econometric modeling of the development of medical services to the population of the region / *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities*. 2022/5/9. 1.1 Economical sciences.
3. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "Aholiga tibbiy xizmat kўrsatiш soҳасининг келгуси ҳолатини башоратлаш." *Сервис" илмий-амалий журнал* (2022): 56-59.
4. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "ECONOMETRIC MODELING OF THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION OF THE REGION." *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities* 2.1.1 Economical sciences (2022).
5. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 128-130.
6. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 80-83.
7. Қодиров, Ф. "ИЖТИМОЙ ВА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХИЗМАТЛАРИНИ ЭКОНОМЕТРИК МОДЕЛЛАШТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ". ЎзР ФА В.И.Романовский номидаги Математика институти, 2022.
8. Қодиров, Ф. "ВИЛОЯТ АҲОЛИСИГА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШ ТАРМОҚЛАРИ РИВОЖЛАНИШ МЕХАНИЗМИНИНГ СТАТИСТИК ТАҲЛИЛИ". Andijon Mashinasozlik Instituti, 2022.
9. Қодиров, Ф. "АҲОЛИГА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИНГ КЕЛГУСИ ҲОЛАТИНИ БАШОРАТЛАШ". Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2022.
10. Qodirov, F. "OPTIMUM SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN PRIVATE CLINICS". МУHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI TOSHKENT AXBOROT TECHNOLOGIYALARI UNIVERSITETI QARSHI FILIALI, 2022.
11. Қодиров, Ф. "Қашқадарё вилояти аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш тармоқларини ривожлантиришнинг истиқболлари". «O'ZBEKISTON QISHLOQ VA SUV HO'JALIGI» àà «AGRO ILM», 2022.
12. Қодиров, Ф. "ҲУДУДЛАРДА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШНИ ЭКОНОМЕТРИК МОДЕЛЛАШТИРИШ". ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ, 2022.
13. Qodirov, F. "Қашқадарё худуди аҳолисига хизмат кўрсатиш тармоқлари ва уларга таъсир этувчи омиллар". "O'zbekiston Qishloq Va Suv ho'jaligi" Jurnal, 2022.
14. ҚОДИРОВ, Ф. "Аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасининг моделлаштиришни тизимли имитация қилиш". ИЎТИСОДИЙ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ОЙЛИК НАШР, 2022.
15. Qodirov, F. "QR-KOD TECHNOLOGIYASI ASOSIDA ELEKTRON KUTUBXONA TIZIMINI DASTURIY VA APPARAT TAMINOTINI YARATISH". МУHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI TOSHKENT AXBOROT TECHNOLOGIYALARI UNIVERSITETI QARSHI FILIALI, 2021.

16. Қодиров, Ф. “СОЗДАНИЕ ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ И АППАРАТА ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОТЕЧНОЙ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ QR-КОДОВОЙ ТЕХНОЛОГИИ”. Kokand University, 2020.
17. Қодиров, Ф. “АНАЛИЗ БИОСИГНАЛОВ В ЭЛЕКТРОКАРДИОГРАФИИ И МЕТОДЫ ИХ ОБРАБОТКИ”. МУҲАММАД АЛ-ХОРАЗМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ ҚАРШИ ФИЛИАЛИ, 2020.
18. Qodirov, F. “MASOFAVIY TA'LIMDA O'QISHNING QULAYLIKLARI VA KAMCHILIKLARI”. МУҲАММАД АЛ-ХОРАЗМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ ҚАРШИ ФИЛИАЛИ, 2020.
19. Қодиров, Ф. “ЗАМОНАВИЙ КОМПЬЮТЕР УЙИНЛАРИ ВА УЛАРНИНГ СИНФЛАНИШИ”. МУҲАММАД АЛ-ХОРАЗМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ ҚАРШИ ФИЛИАЛИ, 2019.
20. Qodirov, F. “YOSHLAR MA'NAVİYATINI YUKSALTIRISHDA MILLIY ONLAYN KİTOV DO'KONINI ISHLAB CHIQUISH VA TADBIQ ETISH”. МУҲАММАД АЛ-ХОРАЗМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ ҚАРШИ ФИЛИАЛИ, 2019.
21. Қодиров, Ф. “ЎУДУДУЛАРДА ТИББИЙ ХИЗМАТЛАРНИ ДАСТУРИЙ ПАКЕТЛАР ЁРДАМИДА ЭЛЕКТРОН ТИББИЙ БАЗАСИНИ ЯРАТИШ”. O'zbekiston Respublikasi Oliy Va o'rta Maxsus ta'lim Vazirligi Namangan Muhandislik-Qurilish Instituti, 2022.
22. Фаррух Қодиров. “АҲОЛИГА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШДАН ОЛИНГАН ДАРОМАД ВА ХАРАЖАТЛАРНИ ИМИТАЦИОН МОДЕЛИ”. "MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI, ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi MATERIALLAR TO'PLAMI. 2022/11/5
23. Ф.Э Қодиров, АҲОЛИГА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШДАН ОЛИНГАН ДАРОМАД ВА ХАРАЖАТЛАРНИ ИМИТАЦИОН МОДЕЛИ, TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI “O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY, 922